

УМОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ В МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ

Стецьк Сергій Павлович

кандидат педагогічних наук, доцент

Національний педагогічний університет

імені М. П. Драгоманова

s.p.stetsyk@npu.edu.ua

Професійна готовність майбутнього вчителя фізики до роботи з обдарованими дітьми та успіх його взаємодії з ними багато в чому залежить від його творчості, здатності та мотивації до активного і творчого підходу в контексті побудови освітнього середовища. Сьогодні актуальними у навчанні є різноманітні методи та прийоми, різні інноваційні технології, традиційні та нетрадиційні форми навчання, що дозволяють розкрити вчителю свій творчий потенціал, а разом з тим і потенціал учнів. Організація творчої діяльності вихованців вимагає від вчителя власного творчого саморозвитку.

Науковці-психологи пропонують різні підходи до трактування поняття творчості. Серед них виділимо наступні. Прибічники психоаналітичного підходу дотримувались певної думки:

3. Фрейд (Sigmund, Freud) вважав, що агресивна енергія, що не може безперешкодно вивільнитись, вироджується саме в творчості [2].

Карл Юнг (Carl, Jung) [3] під творчістю розглядав одне із устремління лібідо. Психолог вказував на те, що людині серед стремлінь дається колективне несвідоме, яке вона пропускає крізь себе, свій життєвий досвід, що і є творчим процесом, що

має свої результати.

Альфред Адлер (Adler, A.) вказував на те, що творчість є продуктом соціального самовираження, специфічним способом компенсації комплексу неповноцінності [4].

Прибічники гештальтпсихології К. Дункер (Dunker, K.) [6], В. Колер (Kohler, Wolfgang) [7], мислення розглядали як процес переструктурування, що має певну послідовність, і продовжується до настання «інсайту» (відшукування цього самого гештальту).

В рамках гуманістичної психології (Г. Олпорт (Allport G. W.) [5], А. Маслоу (Maslow, Abraham) [8]) творчість розглядалась, як спосіб самовираження. З'явилося поняття самоактуалізації, як безперервної реалізації потенціальних здібностей.

Рівень творчості вчителя багато в чому визначає результативність його роботи з учнями. Наслідком недостатньої творчої активності вчителя є зниження мотивації в учнів до отримання знань, зниження рівня освітнього процесу.

Процес розвитку творчого потенціалу вчителя, як важливого фактора конструктивної взаємодії з обдарованими дітьми, пов'язаний з самоідентифікацією, самовизначенням і самореалізацією особистості в професійній діяльності. Творчий потенціал педагога, його соціальна роль, тобто діяльність від мети до результату, можна зрозуміти і оцінити тільки виходячи із загальної системи побудови освітньої траєкторії. Розвиток творчого потенціалу педагога здійснюється через самореалізацію особистості, при цьому реалізується повною мірою тільки в тому випадку, якщо його діяльність сприймається у повній мірі суспільством, що виражається у відповідній його підтримці. Знайомство з передовим педагогічним досвідом, досягненнями колег, зіставлення власних досягнень з представленими досягненнями активізують процеси самоідентифікації. У процесі самовизначення відбувається вибір значущих цілей, розуміння шляхів їх досягнення. У підсумку, потенційні інтелектуальні, творчі, організаторські здібності модифікуються в діяльність, спрямовану на досягнення обраних цілей.

До факторів розвитку творчості відносимо як зовнішні (вплив соціально-економічного середовища, особливості закладу освіти, педагогічні завдання колективу тощо), так і внутрішні (потреба вчителя у творчому підході, мотивація творчості, професіоналізм, духовно-ціннісна сфера його особистості). Кожен новий рівень розвитку творчості характеризується невизначеністю, незнанням, нерозумінням, а іноді опором, долаючи які та виконуючи пошук нової інформації, впроваджуючи інноваційні форми та методи педагогічної діяльності, вчитель зможе підвищити наявний рівень. Рівень творчості вчителя фізики завжди є відкритою системою для всіх інновацій в галузі педагогіки та психології учнів. Тому важливим фактором такої системи залишається особистість педагога, його культурний і професійний рівень, потреби та інтерес, мотивація педагогічної діяльності. Матеріальна обмеженість, брак інформації, відсутність мотивації в отриманні нових знань і способів діяльності мають негативний вплив на розвиток творчості.

Для ефективного розвитку творчості майбутньому вчителю фізики необхідно розвивати власні особистісні характеристики: творчу активність, впевненість в своїх силах, оригінальність, здатність і прагнення до внесення новизни та комбінування ідей, мобілізації сил і набутого досвіду, уяву і емоційну чуйність. Саме творчий вчитель бере активну участь у створенні освітнього середовища, що сприятиме розвитку творчого мислення в учнів.

Процес розвитку творчості майбутнього вчителя фізики є складним і багатофакторним, що залежить від багатьох умов. Основою творчого зростання майбутнього вчителя фізики на наш погляд є реалізація його потреби в самоактуалізації. Тому, важливим є створення умов, за яких ця потреба дійсно могла б реалізуватися. До таких умов відносимо: організоване педагогічне співробітництво; залучення педагогів до аналізу і саморефлексії педагогічної діяльності; робота в режимі довіри, надання педагогу можливості самостійного педагогічного пошуку, але при цьому покладання індивідуальної відповідальності за

результати своєї педагогічної діяльності; надання педагогам можливості самоконтролю і самокорекції; створення в колективі творчої атмосфери; розвиток творчості та ініціативи всіх учасників педагогічного колективу шляхом включення кожного педагога в дослідну діяльність; створення ситуацій успіху педагога, визнання його діяльності колегами, надання можливості кожному педагогу поділитися своїм досвідом тощо.

Практичне впровадження пропонованих умов реалізовується через застосування певних методів:

1. Метод мотивації (стимулювання творчої діяльності в ЗО).
2. Метод особистого контакту вчителя з потенційними генераторами ідей.
3. Метод «мозкового штурму».
4. Створення творчих груп співавторів.
5. Метод самооцінки.
6. Метод отримання нових ідей з відкритих джерел.

В. А. Сластьонін зазначає, що педагогічна творчість як компонент професійно-педагогічної культури не виникає сама по собі [1].

Творчий потенціал педагога є динамічною особистісною структурою, що виражена інтеграцією трьох компонентів: ціннісного, когнітивного, діяльнісного, розвиток яких потребує створення спеціальних умов соціокультурного і освітнього простору. До таких умов відносимо:

1. Підготовка і участь педагогів у конкурсах.
2. Забезпечення мобільності та гнучкості системи підготовки та підвищення кваліфікації педагогів.
3. Відвідування експериментальних лабораторій.
4. Організація курсів підвищення кваліфікації на базі інноваційних організацій, ресурсних центрів та інших структур, що реалізують нові підходи до навчання обдарованих учнів.

5. Забезпечення інформаційної підтримки вчителів через мережу віртуальних освітніх ресурсів.

6. Технічне оснащення освітнього процесу та його методичне забезпечення.

7. Діагностичний моніторинг.

8. Демократичний стиль управління педагогічним колективом.

9. Застосування методів активного навчання (психологічні тренінги).

Виокремлено умови, що необхідні для розвитку творчості майбутнього вчителя фізики. Творче мислення є основною ознакою педагогічної майстерності вчителя.

Література

1. Слостенин В. А., Исаев И. Ф., Шиянов Е. Н. Педагогика / Под ред. В. А. Слостенина. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.
2. Фрейд З. Психология бессознательного / Под ред. А. М. Боковикова, С. И. Дубинской. – М.: ООО «Фирма СТД», 2006. – 447 с.
3. Юнг К. Психологические типы / Карл Юнг. – М.: Гос. Изд-во, 1921. – 96 с.
4. Adler, A., Understanding Human Nature, George Allen and Unwin, London, 1946, p, 48
5. Allport G. W. Becoming: Basic Considerations for a Psychology of Personality. New Haven: Yale University Press, 1955.
6. Dunker K., On Problem-Solving, «Psychol. Monogr.», 58, 270 (1945).
7. Kohler, Wolfgang. The Task of Gestalt Psychology. Princeton University Press, 2015. Project MUSE muse.jhu.edu/book/39139.
8. Maslow, Abraham (1970). Motivation and Personalty. p. 55.

Матеріали

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«ОСВІТА ТА НАУКА : ПАМ'ЯТАЮЧИ ПРО МИНУЛЕ,
ТВОРИМО МАЙБУТНЄ»

ЗМІСТ

Aleksieienko-Lemovska Lyudmila Development of the educational experts' professional competence in conducting institutional audit in educational institutions	8-10
Chumak Mykola The problem of improving the content of modern higher education	11-13
Shkolnyi Oleksandr On modern thematic preparation for eia in mathematics: coordinates and vectors	14-17
Атаманчук Вікторія, Атаманчук Петро Формування природничо-наукової компетентності майбутнього педагога	18-24
Березинець Олександра Використання комп'ютерних анімацій при вивченні шкільного курсу фізики	25-28
Боднар Олег, Оснел Лошима, Марія Грація Андріані, Антоніо Дессанті, Вінченцо Томаселли, Ватаманеску Лівій Дистанційне навчання як спосіб підготовки резидентів-дитячих хірургів країн, що розвиваються	29-33
Бойко Віктор Розв'язування учнями ключових фізичних задач як засіб підвищення рівня вивчення фізики в школі	34-38
Бойко Микола, Бойко Лідія Слово про вчителя	39-42
Букач Вікторія Методичні особливості вивчення фізичних основ атомної енергетики на уроках фізики	43-45
Величко Степан Думаючи про майбутнє, згадаємо минуле!	46-50
Веселко Вадим Якість освітніх послуг : інституційні виміри	51-53
Воевода Лілія Методичні особливості формування предметних та ключових компетентностей учнів на уроках фізики	54-57
Войтків Галина Формування методичної складової професійної компетентності студентів спеціальності середня освіта (фізика) засобами цифрових інструментів	58-62
Волинець Тетяна Євгеній Васильович Коршак - голова журі олімпіад юних фізиків	63-66

Гриценко Анна Методика формування відомостей про структурну організацію матерії на уроках фізики в 10 класі	67-70
Демкова Віта Навчальний фізичний експеримент в хмаро орієнтованому середовищі	71-74
Дерман Анна Використання Arduino на позакласних заняттях із фізики	75-79
Дудка Тетяна Сучасні аспекти професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності туристичного профілю	80-82
Заболотний Володимир, Мисліцька Наталія, Слободянюк Ірина Методичні прийоми навчання фізики учнів Z-покоління	83-87
Закаблуковська Ольга Використання STEM-освіти в сучасному навчанні	88-91
Калашник Ірина Сучасні наукові дослідження: теорія, методика, практика в педагогіці	92-96
Касянова Ганна Формування екологічного мислення учнів основної школи під час навчального процесу з фізики засобами традиційних і нових технологій навчання	97-101
Кириленко Олена, Шкіль Любов, Токарева Інна Знайомство з сузір'ями північної півкулі засобами мобільного додатку	102-107
Кобзар Жанна Внесок вітчизняних фізичних лабораторій у розвиток фізико-математичних факультетів перших класичних університетів на теренах України (кін. XIX – поч. XX ст.)	108-109
Коваленко Олена Принципи і закономірності проектування та організації навчально-дослідної діяльності учнів при вивченні фізики в школі	110-113
Ковмір Наталія Інтегрований урок з фізики та інформатики як засіб підвищення мотивації учнів до навчання	114-118
Кондрацька Галина Соціокультурне середовище у підготовці фахівців для сучасної школи	119-123
Кошинська Марина Використання натурного та комп'ютерного фізичного експерименту при вивченні розділу механіка в старшій школі	124-126
Кулик Людмила, Ткаченко Анна Підготовка майбутніх вчителів фізики до реалізації профільного навчання у старшій школі	127-130

Кульчицький Віктор	131-136
Формування фундаментальних фізичних понять в учнів профільних класів у процесі вивчення електродинаміки	
Кух Оксана, Кух Аркадій	137-142
Менеджмент інноваційної освітньої діяльності та його структура	
Куценко Тетяна	143-144
Університет св. Володимира – столичний осередок розвитку фізичної науки	
Ляшенко Олександр	145-148
Проблеми оновлення змісту базової середньої освіти Нової української школи	
Марійчук Руслан	149-150
Впровадження принципів "зеленої хімії" при підготовці спеціалістів хімічних та екологічних спеціальностей	
Маркусь Ірина	151-153
Концептуальна проекція завдань дуальної освіти на сучасні соціокультурні реалії	
Мартинюк Олександр	154-158
Особливості ефективного використання цифрових та мережевих технологій у процесі навчання фізики	
Мацюк Віктор	159-162
Роль особистості Євгенія Васильовича Коршака у розвитку методики навчання фізики	
Меняйлов Микола	163-165
Спогади про Євгенія Васильовича Коршака (минула бувальщина)	
Науменко Оксана	166-169
Інституційний аудит – як основна складова перспективи розвитку професійно-технічних закладів освіти	
Олексюк Марта	170-178
Особливості екологічної освіти у вищих навчальних закладах зарубіжних країн	
Олефіренко Тарас	179-180
Національна система вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку	
Опачко Магдалина	181-186
Формування компетентності дидактичного моделювання у майбутніх учителів фізики	
Остапчук Микола	187-189
Особистісно-розвивальна модель методичної системи навчання фізики	
Павленко Анатолій	190-194
Науково-педагогічна і освітня діяльність професора Є.В.Коршака: погляд із минулого в майбутнє	

Повар Світлана Аспекти дистанційного підходу до навчання	195-197
Пудченко Сергій Про маловідоме і невідоме з історії кафедр фізики НПУ імені М.П. Драгоманова	198-204
Рибальченко Василь, Симонець Євген, Рибальченко Інна Сучасні технології дистанційного навчання за спеціальністю «Дитяча хірургія» під час карантину	205-208
Рибка Людмила Особливості використання проєктів на уроках фізики	209-211
Садовий Микола, Трифонова Олена Є.В. Коршак і розвиток наукової педагогічної думки на Кіровоградщині	212-215
Семерня Оксана, Рудницька Жанна Методи формування професійних компетентностей екологів: моделювання та прогнозування	216-221
Семещук Ігор, Нечипорук Богдан, Мислінчук Володимир Особливості використання міжпредметних зв'язків для підвищення наукового рівня майбутніх вчителів фізики	222-226
Сиротюк Володимир Пам'ять про велику людину: вченого, методиста, вчителя – Коршака Євгенія Васильовича	227-230
Сільвейстр Анатолій, Моклюк Микола Фундаменталізація як одна з тенденцій підвищення якості вищої професійної освіти	231-235
Сліпухіна Ірина, Меньяйлов Сергій Ціннісні засади навчання фізики майбутніх інженерів	236-239
Слободянюк Людмила Фізичний експеримент як засіб для розвитку пізнавального інтересу в студентів коледжу при вивченні фізики	240-242
Смірнов Віталій, Ковальчук Галина, Міненко Андрій, Велігін Павло, Атаманчук Петро Оперативний контроль якості навчання фізиці	243-250
Сосницька Наталія, Данченко Микола, Рожкова Олена Фізичний експеримент як засіб розвитку SOFT SKILLS у студентів інженерних спеціальностей	251-255
Стецик Сергій Умови розвитку творчості в майбутнього вчителя фізики	256-260
Терещук Андрій, Терещук Сергій, Колмакова Віра Застосування технології мобільного навчання для розвитку STEM-освіти у вимірі нової української школи	261-263

Топоріна Марія	264-267
Розвиток творчого мислення учнів на уроках фізики з використанням методу проєктів	
Ущатовська Ірина	268-271
Назва бренду: до визначення маркетингових та лінгвістичних характеристик	
Фофанов Олександр, Фофанов Вячеслав, Юрцева Алла, Надбродна Ольга	272-276
Особливості дистанційного навчання студентів-медиків на клінічних кафедрах в умовах карантину	
Хуторна Анна	277-278
Вплив високоосвічених європейських наукових кіл на розвиток фізичної науки у вітчизняних класичних університетах (XIX ст.)	
Цоколенко Олександр	279-283
Євгеній Васильович Коршак про видатних учених	
Чінчой Олександр	284-287
Розширення кругозору учнів під час вивчення практичного використання аеродинаміки в сучасних видах спорту	
Шатковська Галина, Літвинчук Світлана	288-290
Компетентність як педагогічне явище	
Шевченко Лариса	291-294
Розвиток ключових фахових компетентностей медичних сестер в сучасному освітньому просторі	
Шкуренко Олександра	295-298
Реалізація здоров'язбережувальних технологій у процесі вивчення інформатики	
Шут Микола, Благодаренко Людмила, Січкарь Тарас	299-303
Нова спеціальність «Середня освіта (Фізика) та робототехніка» : актуальність і перспективи	
Пудченко Сергій, Остролуцька Наталія	304-309
Професор Коршак Є.В. – популяризатор науки на фізико-математичному факультеті НПУ імені М.П. Драгоманова	
Кух Аркадій, Кух Оксана	310-315
Експеримент в технології наочного навчання	
Пудченко Сергій, Васьковська Ольга	316-320
Михайло Васильович Остроградський	
Морозов Микола, Халанчук Лариса, Кравець Василь, Рожкова Олена	321-327
Застосування математичного моделювання у лабораторному практикумі з фізики	
Бондар Юлія	328-330
Психолого-педагогічні основи розвитку логічного мислення учнів основної школи засобами фізики	